

När folket tog makten i Nicaragua

Text: Nadja Lundberg

N

INDIRI, NICARAGUA, DEN
20 MARS 2016. Första
gången jag träffade Erich

Chavarria var för sex år sedan. Då arbetade han för Vänskapsförbundet Sverige-Nicaragua. Sedan dess har vi hunnit med att besöka honom ytterligare en gång, och för några år sedan var han i Sverige och föreläste om sitt arbete.

Erich bor med sin dotter i Nindiri, en mindre ort utanför staden Masaya. Det är ett lugnt område, om man bortser från vakthundarnas skall och den oroliga vulkanen. Nindiri ligger nedanför Masayavulkanen som nyligen blivit mycket aktiv. Vulkanen är vanligtvis ett populärt turistmål, men sedan en tid är det förbjudet att åka upp.

När jag frågar Erich om han skulle vilja ställa upp på en intervju och berätta om revolutionsåren i slutet på 70-talet säger han direkt ja. Vi bestämmer oss för att ta samtalet senare på kvällen då det är lite svalare.

Det är både varmt och torrt i Nicaragua. Regnperioden börjar om några månader, men under de senaste åren har det inte regnat tillräckligt. Gräset är gult och många träd bladlösa.

Vi kokar kaffe och flyttar ut varsin stol. Erich

börjar berätta om tiden innan revolutionen.

– **LÄGET I LANDET VAR KRITISKT.** Det var mycket våld från diktatorn Somozas högerregering, många dödades. Det genomfördes rena massakrer. Mycket av våldet riktades mot ungdomar och mot de som levde på landsbygden. Folket led under den här våldsamma tiden, därför kunde FSLN (Frente Sandinista de Liberación Nacional) växa sig starkt, berättar han.

FSLN bildades 1961 som en marxist-leninistisk gerillaorganisation under ledning av bland annat comandante Carlos Fonseca. Under de första åren var de bara några få aktiva. Därför gjordes få aktioner, som aldrig kom att påverka hela samhället. Rebellererna hade hjälp av byarna uppe i bergen, där de kunde få mat och husrum under sin tid som gerillasoldater. Det var samma byar som några decennier tidigare hjälpte den revolutionära upprorsledaren Sandino i kampen mot USA.

De aktioner man gjorde i början var olika konfrontationer med Somozas soldater. Efter Fonsecas död 1976 delades FSLN, en del ville fortsätta kampen uppe i bergen, medan en annan del ville utvidga den till de större städerna. Vid den här tiden var större delen av landets arbetarklass organiserad i de kommunistiska och socialistiska partierna samt i facket. Erich minns utvecklingen.

– Det utvecklades tre grenar inom FSLN. En som kallades den förlängda kampen, en annan del som

utgjordes av arbetarklassen och en som var en mer stadsbaserad medelklassdel. I takt med att FSLN växte blev Somoza allt mer aggressiv. Folket såg bara en utväg, att kämpa mot diktaturen. En kamp som de flesta deltog i. Vissa gömde vapen, andra gömde medlemmar ur FSLN. Det fanns många olika sätt för folk att bidra, förklarar han.

LIKSOM ALLA LÄNDER I LATINAMERIKA var Nicaragua länge en koloni. Spanjorerna kom hit på femtonhundratalet, förslavade och dödade landets invånare. 1821 kunde Nicaragua och de andra länderna i Centralamerika förklara sig självständiga från Spanien. Trots självständigheten ökade inflytandet från USA allt mer. Flera gånger invaderades landet av amerikanska soldater.

Under slutet av 1920- och början på 1930-talet inleddes ett uppror mot USA. Frontfiguren hette Augusto César Sandino, idag är han en nationalhjalte. Man lyckades få bort de amerikanska soldaterna men generalen Anastasio Somoza, som genom en stadskupp tog makten i landet 1936, lät mörda Sandino 1934. FSLN bildades på sextioalet i Sandinos anda. På frågan hur det kom sig att Erich gick med i FSLN tänker han efter en stund.

– I mitt fall berodde det delvis på att jag var ung. Det var mest ungdomar som mördades, bara för att de var unga. Somoza var rädd för oss. Varje dag i min hemstad Masaya dödades ungdomar. En dag åkte jag med en vän i en hästdroska, vi stannades av militären. Vi båda misshandlades och hotades med döden. Helt oprovocerat. Denna aggression från Somozas militärer fick mig att söka mig till FSLN, säger han.

ERICH GÅR VIDARE TILL ATT BERÄTTA om hur det gick till att ansluta sig till FSLN.

– Det var inte lätt att få kontakt med gerillan. På den tiden arbetade jag i ett tryckeri där ägaren var FSLN-sympatisör. Han var inte medlem, men hade kontakter. Två veckor efter att jag pratat med honom om FSLN dök en gerillamedlem upp på arbetsplatsen. Han såg inte ut som jag tänkt mig en gerillakrigare, han var så ung.

– Jag fick ta ställning till kampen, var jag beredd att offra livet? Uttrycket *Patria libre o morir* – Ett fritt fosterland eller döden, var en förutsättning för revolutionen. Men för att bli medlem måste man även visa på praktiskt vilja. Jag blev tillsagd att ta mig till ett hus, jag fick ett lösenord för att kunna ta mig in. Vi var tio unga män som samlats för att gå med i FSLN. En medlem ur gerillan förklarade vad första provet bestod i, det var att vara del i en väpnad aktion. Allt var viktigt, att vara i tid och att ha med lösenord. Varje gång vi hade ett nytt test med gruppen hade den halverats. Många backade ur. Redan på första testet dök bara fem av oss tio upp. Sista mötet var det bara jag som var kvar, berättar Erich.

Han fortsätter genom att tala om vilka förutsättningarna mellan de olika sidorna var.

– Våra vapen kunde inte jämföras med de Somozas militärer hade. Vi hade hemmagjorda handgranater som var mycket farliga att hantera, höll man i dem för hårt sprängdes de i din hand. Det kan man se hos kamrater idag att många av dem har förlorat en arm. Vi fick lära oss hantera olika vapen och tränades militärt.

– I Masaya patrullerade militärjeepar under nätterna, de var ute och dödade ungdomar. Jag var

med och attackerade jeeparna. Vi låg i bakhåll, men kunde inte svara på elden från Somozas militärer då de hade mycket starkare vapen. Vi sköt några skott, sedan var vi tvungna att springa. En attack varade bara i femton minuter. En annan viktig form av aktion var att försöka komma över vapen från de som hade det hemma, förklarar han.

ÅR 1979 VANN FSLN OCH folket makten, och diktatorn Somoza tvingades fly landet.

• **Hur kom det sig att ni lyckades genomföra revolutionen just 1979?**

– Den fjärde juni befann jag mig uppe i bergen, då fick FSLN igenom en generalstrejk i hela landet. Allt stannade. Det var ett samarbete mellan fackförbund, kvinnoförbund, studentförbund och andra sociala rörelser. Det fanns medlemmar ur FSLN i alla dessa massrörelser. Det var som ett test för oss om folket stod bakom vår kamp, vilket de gjorde. Vi insåg att tiden var inne för en slutgiltig attack för att störta regeringen. Den 6 juni 1979 började vi organisera över hela landet. Nu hade alla de olika delarna ur FSLN beslutat sig för att arbeta tillsammans. Här i Masaya genomfördes en stor aktion mot tre olika militära mål i staden. Detta var viktigt för att vi då i praktiken visade på att kunde samarbeta, svarar Erich.

– Efter revolutionen kände jag mig som en hjälte, vi förstod att det var en seger för resten av världen också. Redan den sjuttonde juli lämnade Somoza landet i hopp om lugna folket. Det datumet är idag den nationella glädjedagen. Den artonde var det ett stort slag i södra delen av landet, militären bombade i panik och många kamrater dog.

– En av Somozas söner var kvar i landet, och

– **En dag åkte jag med en vän i en hästdroska, vi stannades av militären. Vi båda misshandlades och hotades med döden. Helt oprovocerat.**

Tog kampen: Erich Chavarria gick under 70-talet med i den då marxist-leninistiska gerillan FSLN för att kämpa mot diktatorn Somoza och för ett demokratiskt Nicaragua.

APELLIDOS: CHAVARRIA URBINA	UBICACION ORGANICA ACTUAL
NOMBRES: ERICK	C.B. CASA SANDINISTA. C.B. CA
LUGAR Y FECHA DE NACIMIENTO: MASAYA, AGOSTO 1962	" PODER POPULAR "
ORGANISMO QUE AUTORIZA EXPEDIR EL CARNET: COMITE REGIONAL IV	C.Z. MASAYA.
 NUMERO: Nº 812478	
FIRMA:	

den nittonde sa han åt militären att ge upp. Själv lämnade han landet samma dag. Många ur militären hade vid det laget redan lämnat över sina vapen till

FSLN och klätt sig civilt. Samma dag åkte jag mot huvudstaden Managua. Vi kom från hela landet och möttes på revolutionsplatsen, där hade hundratusentals människor samlats för att ta emot oss, berättar han med stor entusiasm.

JAG FRÅGAR ERICH VAD HAN tror är förutsättningen för en lyckad revolution.

– I Nicaraguas fall berodde det på att folket led så mycket. Tusentals hade mördats. Vi levde under en militärdiktatur. Därför var den också enda utvägen militär. Det fanns val, som stod mellan två partier, de konservativa och Somoza. Men det gjorde ingen skillnad vad man röstade, systemet var korrupt. Folk visste inte ens vad de röstade på, det fanns inga alternativ till det system som var. Det var omöjligt att få bort Somoza genom val.

– Andra viktiga faktorer var att det fanns en beväpnad del av folket och att vi fick hjälp utifrån. Från Kuba, Costa Rica, Mexico och Sovjet. Både med vapen och militär träning, säger han.

• **Vad skedde efter revolutionen?**

– FSLN bildade ett formellt parti. Partiet byggde landet på nytt med olika institutioner, man separerade den militära delen från den politiska. Det var ett stort arbete att bygga upp landet, skola och sjukvård. Efter revolutionen var jag med och bygg-

**– Viktigast av allt var den vunna demokratin!
Det efter så lång tid med militärregimen
som mördat så många.**

de upp ett nytt försvar. Då detta var gjort kunde jag välja en ny inriktning, jag valde att arbeta inom det politiska. Där blev uppgiften att arbeta för att göra folket medvetet och utrota analfabetismen. Ett stort arbete var att byta ut ett kapitalistiskt och borgerligt system mot ett socialistiskt. All Somozas jord beslagtogs (diktatorn hade ägt ungefär tjugo procent av landets jordbruksmark) och delades ut till kooperativ. Fattiga bönder som tidigare varken ägt sin jord eller bostad fick det tilldelat sig. Man förändrade livet för folk, berättar Erich.

Arbete med alfabetiseringskampanjen var omfattande och mycket viktigt då hälften av landets befolkning var analfabeter.

– Det var tusentals från städerna som arbetade med kampanjen, unga och gamla. Med hjälp från Kuba togs en metod och material fram. Kampanjarbetarna skickades sedan ut i byarna för att lära folket läsa och skriva. Det blev också ett sätt att sammanföra landet och staden. Innan fanns mycket fördomar från stadsbor om att folk på landet skulle vara dumma, men genom det är arbetet kunde man utrota sådana fördomar och föra samman folket. Man åt mat och bodde tillsammans under sex månaders tid, förklarar Erich.

Efter kampanjen hade analfabetismen minskat

till tolv procent. Enligt Erich var detta en fantastisk seger för folket och för FSLN. Tanken om det här projektet och vikten av läs- och skrivkunskaper hade varit grundläggande i bildandet av FSLN. Redan Carlos Fonseca hade pratat om att alla i landet måste kunna läsa.

JAG FRÅGAR ERICH VAD HAN anser vara den nicaraguanska revolutionens viktigaste segrar.

– Viktigast av allt var den vunna demokratin! Det efter så lång tid med militärregimen som mördat så många. 1986 hölls det första valet. Man väntade tills man lärt folket läsa och skriva. Vi fick tillbaka nästan allt det som Somoza tagit från oss jorden, värdigheten, rättigheterna, utbildningen och hälsovården. Det saker som vi delvis har kvar än idag, svarar Erich.

• **Hur kom det sig att FSLN förlorade makten på nittioalet?**

– Man säger att varje revolution följs av en kontrarevolution. När folket fick mark, var de som tidigare ägt marken självklart emot detta. De fick pengar utav USA. Man drog igång ett krig mot den sandinistiska regeringen. Det blev ett nytt läge i landet, ett inbördeskrig. Tusentals dog på båda sidor, även många civila. Samtidigt fördes ett ekonomiskt krig, en blockad från USA hade inletts. Många basvaror gick inte att få tag i. Detta drabbade folket direkt. Den mat som fanns ransonerades ut. Efter ett tag kunde man knappt leva på den mat som fanns.

– Det fanns inga jobb, ingen mat och många familjer fick skicka ut sina söner i kriget. Flera kom aldrig hem. Under 1989 förhandlade FSLN med högergerillan Contras men ingen visste vad som skulle hända i landet. Folket ville inte ha mer krig. Den USA-stödda högeroppositionen kunde därför vinna valet, eftersom de kunde garantera ett slut på både det inbördes och det ekonomiska kriget. Då de låg bakom båda delarna, avslutar Erich.

UNDER INBÖRDESKRIGET förlorade tiotusentals människor livet innan eldupphör skrevs under 1990. Samma år förlorade FSLN valet. De kom åter till makten 2007, med Daniel Ortega som president.

Den Nicaraguanska revolutionen har betytt mycket, inte bara för landet. När sandinisterna störtade diktatorn Somoza 1979 blev Nicaragua ett av få länder i Latinamerika som inte styrdes av en militärjunta. Nicaragua blev ett exempel på hur ett förtryckt folk kan resa sig och störta en diktator.

Nadja Lundberg är medlem i RKU.

Hon har nyss återvänt till Sverige efter en lång resa i Sydamerika. För *Rebell* har hon tidigare intervjuat Ecuadors miljöminister (#1-16) och chilenska ungtkommunister (#4-15).